

● مقاله تحقیقی

بررسی ارتباط استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله مدار در کارکنان نظامی مبتلا به سندرم حاد کرونری

زهرا فارسی^۱، سعید نظری^۲، منصوره جعفرخانی^۳، محبوبه صفوی^۴

چکیده

مقدمه: بیماری‌های عروق کرونر هر ساله منجر به فوت عده کثیری در سراسر جهان می‌شود و رابطه مستقیمی با استرس شغلی بیماران دارد. به نظر می‌رسد استفاده از سبک‌های مقابله‌ای مناسب بتواند منجر به کاهش استرس در مشاغل پر استرسی همچون کارکنان نظامی گردد. هدف از این مطالعه بررسی ارتباط استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله مدار در کارکنان نظامی مبتلا به سندرم حاد کرونری بود.

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه توصیفی - همبستگی بود که در یک بیمارستان نظامی فوق تخصصی قلب در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴ انجام شد. ۱۹۵ نفر از کارکنان نظامی مبتلا به سندرم حاد کرونری به صورت تصادفی ساده انتخاب و وارد مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استرس شغلی و پرسشنامه سبک‌های مقابله‌ای اندلر و پارکر بود. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و با آزمون‌های آماری کولموگروف - اسمیرنوف، همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی در سطح معنی‌داری $\alpha=0/05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد $0/52/8$ واحدهای مورد پژوهش استرس شغلی در حد متوسط داشتند. آزمون همبستگی پیرسون ارتباط معکوسی بین استرس شغلی و سبک مقابله‌ای مسئله مدار ($r = -0/712$ و $p = 0/001$) نشان داد.

بحث و نتیجه‌گیری: استفاده از سبک مقابله‌ای مسئله مدار با کاهش استرس شغلی کارکنان همراه است؛ لذا، توصیه می‌شود سبک‌های مقابله‌ای کارآمد جهت برخورد مناسب با شرایط استرس‌زا در برنامه‌های آموزشی کارکنان قرار گیرد.

کلمات کلیدی: استرس روانی، مهارت مقابله‌ای، سندرم حاد کرونری، نظامیان

(سال هجدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۵، مسلسل ۵۷)

تاریخ پذیرش: ۹۵/۸/۲۷

فصلنامه علمی پژوهشی ابن سینا / اداره بهداشت، امداد و درمان نهجا

تاریخ دریافت: ۹۵/۶/۱۴

۱. دانشیار، تهران، ایران، دانشگاه علوم پزشکی آجا، دانشکده پرستاری، گروه بهداشت جامعه
۲. کارشناس ارشد پرستاری، دزفول، ایران، بیمارستان ۵۸۰ نزا (مؤلف مسئول)
Saeed.Nazari93@yahoo.com
۳. کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دزفول، ایران، بیمارستان ۵۸۰ نزا
۴. استادیار، تهران، ایران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران، گروه پرستاری و مامایی

مقدمه

بیماری‌های قلبی-عروقی علت اصلی مرگ و میر و ناتوانی در اکثر کشورهای جهان و از جمله ایران است [۱]. شواهد حاکی از آن است که خطر بیماری‌های قلبی-عروقی را می‌توان از طریق اصلاح عوامل خطر کاهش داد و در نتیجه بیش از ۵۰٪ مرگ‌ها و ناتوانی‌های ناشی از بیماری‌های قلبی را کاهش داد [۱]. بیماری‌های عروق کرونری^۱، از مهم‌ترین علل مرگ و میر است و هر ساله منجر به فوت عده کثیری در سراسر جهان می‌شوند [۲]. به طوری که بیش از ۱۳ میلیون نفر در آمریکا مبتلا به بیماری شریان کرونر هستند که در معرض خطر ابتلا به سندرم حاد کرونری قرار دارند [۳]. شیوع بالای بیماری‌های قلبی در سال‌های اخیر در ایران و کاهش میانگین سن ابتلا به آن بیانگر این است که متأسفانه اکثر افراد با عدم رعایت رفتارهای بهداشتی زمینه پیدایش یا پیشرفت بیماری‌های قلبی را در خود فراهم می‌آورند [۱]. همچنین، هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم بیماری‌های قلبی هنگفت بوده و مرگ و ناتوانی ناشی از آن عواقب و پیامدهای سنگین اجتماعی و اقتصادی را به همراه دارد [۴]. امروزه این بیماری در ایران به صورت یک مشکل اجتماعی درآمده، به طوری که مرگ و میر ناشی از آن، ۶/۴ مرگ در هر ۱۰۰۰۰ جمعیت معادل ۴۶ درصد را به خود اختصاص داده است [۵، ۶]. استرس بخشی از زندگی روزمره است و به معنای تحت فشار قرار گرفتن تعریف شده است. استرس از تعامل با محیط منشأ می‌گیرد و زمانی رخ می‌دهد که بین فشارهای موقعیتی و منابعی که فرد در اختیار دارد ناهماهنگی وجود داشته باشد [۷]. در قرن حاضر فشارهای عصبی و روانی بخش عمده‌ای از زندگی افراد در ابعاد مختلف محیط کار، محیط اجتماعی، محیط خانوادگی و غیره تحت تأثیر خود قرار داده است. فشار عصبی، یکی از شایع‌ترین مسائل زندگی کاری و تندرستی در جهان پیچیده صنعتی امروز است. مدارک و شواهد کافی در این زمینه نشان می‌دهد که فشار

1. coronary artery disease

عصبی شدید بر سلامت جسمی، روانی، کمیت و کیفیت عملکرد، کاهش بهره‌وری، عدم رضایت شغلی، ترک خدمت، تأخیر، غیبت کارکنان و غیره مؤثر است. تحقیقات نشان داده است که استرس شغلی با بسیاری از بیماری‌ها و مسائل محیط کار ارتباط دارد و این ارتباط در خصوص بیماری‌های قلبی-عروقی تأیید شده است [۸]. یکی از شایع‌ترین عوامل تنش‌زا در زندگی افراد تنش‌هایی است که از محیط کار و شرایط کاری شخص به وی وارد می‌شود که به دلیل حساسیت ویژه و مخاطراتی که در مراکز نظامی وجود دارد زمینه ایجاد تنش و فشار روانی افزایش می‌یابد [۹]. شغل افراد یکی از مهم‌ترین منابع ایجاد کننده استرس است و استرس شغلی وقتی رخ می‌دهد که انتظاراتی که از فرد می‌رود بیش از توانایی‌هایش باشد. ویژگی‌های هر شغل از جمله ماهیت، تنوع و اهمیت آزادی عمل در کار و بازخورد از جمله مهم‌ترین عوامل بروز استرس شغلی هستند [۱۰]. از آنجایی که استرس شغلی به عنوان یکی از مهم‌ترین آفات سازمان‌ها شناخته می‌شود، میزان قابل توجهی از تنش‌های ناشی از روابط و شرایط مرتبط با هر سازمان را به خود اختصاص می‌دهد. از آنجایی که خطرات احتمالی و غیر منتظره که عامل استرس شغلی هستند، در شغل‌های نظامی بیشتر از سایر فعالیت‌های کاری است، بنابراین، نظامیان نسبت به افراد عادی استرس شغلی بیشتری را تجربه می‌کنند. هر چند بررسی‌های فراوانی در زمینه استرس شغلی در جوامع عمومی صورت گرفته اما این بررسی‌ها در زمینه شغل‌های نظامی کمتر بوده است [۹، ۱۰]. در سال‌های اخیر منابع استرس شغلی و سبک‌های مقابله^۲ با استرس بسیار مورد توجه و بررسی قرار گرفته و نشان داده شد که به کار گرفتن سبک‌های مقابله‌ای مؤثر نقش مهمی در کاهش استرس دارد. سبک‌های مقابله‌ای که افراد به کار می‌گیرند بر سلامت آنها مؤثر است [۱۰]. سبک‌های مقابله‌ای به تلاش‌های شناختی و رفتاری برای جلوگیری، مدیریت و کاهش استرس

2. Coping Styles

پژوهش بررسی ارتباط استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار در کارکنان نظامی مبتلا به سندرم حاد کرونری بود. با نتایج این تحقیق می‌توان سبک‌های مقابله‌ای مناسب جهت آموزش در کارکنان نظامی به‌خصوص افراد مبتلا به بیماری‌های قلبی را شناسایی نموده و موجبات کنترل بهتر استرس شغلی این افراد را فراهم نمود.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-همبستگی بود که در بخش‌های قلب و مراقبت‌های ویژه یک بیمارستان نظامی فوق تخصصی قلب در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴ انجام شد.

واحدهای مورد پژوهش از بین کارکنان رسمی نژاجا به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. لازم به ذکر است که در طول یک سال حدود ۴۰۰ بیمار با تشخیص سندرم حاد کرونری در بیمارستان مذکور بستری بودند که از این تعداد بر اساس فرمول کوکران، با سطح اطمینان ۹۵٪، دقت ۰/۰۵ و ضریب احتمال ۰/۵ حجم نمونه ۱۹۵ نفر انتخاب شد. معیارهای ورود عبارت بودند از: حداقل ۱۰ سال سابقه کار، تمایل به شرکت در مطالعه، سن حداقل ۲۸ سال و داشتن شغل‌های عملیاتی. همچنین، افرادی که دارای استخدام پیمانی، بیماری زمینه‌ای (مثل دیابت) و یا به‌صورت کارمند در بخش‌های اداری کار می‌کردند، وارد مطالعه نشدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش مشتمل بر پرسشنامه‌ای مشتمل بر سه بخش بود. بخش اول مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی شامل سن و سطح تحصیلات بود. بخش دوم پرسشنامه استرس شغلی HSE^۱ بود. این پرسشنامه ۳۵ سؤال با ۷ حیطه (نقش، ارتباط، حمایت مسئولین، حمایت همکاران، کنترل، تقاضا، تغییرات) در اواخر ۱۹۹۰ میلادی توسط مؤسسه سلامت و ایمنی انگلستان ساخته شده است و در سال ۱۳۸۹ توسط آزاد مرزآبادی و غلامی فشارکی، روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار

اطلاق می‌گردد [۱۱]. در مطالعه‌ای عارفی و همکاران در سال ۱۳۹۵ به بررسی مقایسه‌ای رگه‌های شخصیت و سبک‌های مقابله‌ای در افراد سالم و مبتلا به بیماری‌های قلبی سرپایی پرداختند. پژوهشگران مذکور نشان دادند که افراد مبتلا به بیماری‌های قلبی سرپایی نسبت به افراد سالم در مقابله با مشکلات بیشتر از سبک‌های مقابله‌ای هیجان‌مدار استفاده می‌کنند [۱۲]. همچنین آزاد مرزآبادی و همکاران در مطالعه‌ای توصیفی-مقطعی که در سال ۱۳۹۰ انجام شد، استرس شغلی ۷۴۹ کارکنان رسمی نظامی استان‌های مختلف کشور را با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای مورد بررسی قرار دادند. نتایج مطالعه آنها نشان داد که با افزایش سطح رضایت، سن، تحصیلات و سابقه کار کارکنان نظامی از میزان استرس شغلی آنها در همه حیطه‌ها کاسته می‌شود. همچنین پژوهشگران مذکور رابطه‌ای معکوس بین رضایت شغلی و استرس شغلی گزارش نمودند [۱۳].

با توجه به اینکه بیماری‌های قلبی خود به‌عنوان عوامل تنش‌زا محسوب می‌شوند و اینکه نیروهای نظامی در واکنش‌ها به تجاوزها، اغتشاش‌ها و بلایای طبیعی جزو اولین گروه‌هایی هستند که فراخوانده می‌شوند و این مأموریت‌ها که حتی ممکن است مدت‌ها به طول انجامد، منجر به جدایی این نیروها از خانواده و از زندگی‌شان می‌شود، همین امر باعث بروز عوارض روانی و جسمانی بر زندگی این افراد می‌شود. افراد هنگام مواجهه با شرایط تهدیدآمیز به‌منظور تسلط یافتن بر این شرایط تلاش‌های شناختی و رفتاری به‌کار می‌گیرند که خود نیازمند آموزش است. از این‌رو، در صورتی که بیماران هنگام آشفتگی از سبک‌های انطباقی غیر مؤثر استفاده کنند موجب بروز استرس بیشتر خواهد شد. با توجه به استرس‌زا بودن مشاغل نظامی استفاده درست از سبک‌های مقابله‌ای مناسب می‌تواند به ارتقاء سطح سلامت کارکنان این نیروها در شرایط مختلف کمک نماید. بدین ترتیب، با تکیه افراد جامعه به نیروهای نظامی سالم و آماده برای تأمین استقلال، آزادی و امنیت جامعه زمینه ارتقاء امنیت کشور فراهم گردد. بنابراین، هدف اصلی این

1. Health Safety Executive

جدول ۱- ضرایب پایایی پرسشنامه‌های سبک مقابله‌ای مسئله مدار و استرس شغلی

مقیاس	شاخص آماری		ضرایب پایایی
	آلفای کرونباخ	توصیف	
سبک مقابله‌ای مسئله مدار	۰/۷۷۳	۰/۷۱۸	
استرس شغلی	۰/۹۵۴	۰/۹۱۵	
نقش	۰/۶۶۲	۰/۶۷۰	
ارتباط	۰/۶۷۴	۰/۷۰۷	
حمایت مدیران و سرپرستان	۰/۷۵۲	۰/۷۸۷	
حمایت همکار	۰/۶۳۲	۰/۶۵۴	
کنترل	۰/۸۲۰	۰/۸۴۶	
تقاضا	۰/۸۴۱	۰/۷۵۱	
تغییرات	۰/۷۶۸	۰/۷۰۴	

جدول ۲- توزیع فراوانی و درصد استرس شغلی واحدهای مورد پژوهش

متغیر	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
استرس شغلی	۸۲	۴۲/۱
	۱۰۳	۵۲/۸
	۱۰	۵/۱
سبک مقابله‌ای مسأله مدار	کم	-
	متوسط	۱۳۶
	زیاد	۵۹

واحدهای مورد پژوهش جهت شرکت در مطالعه و کسب رضایت آگاهانه از آنان، توضیح اهداف پژوهش به آنها، رعایت رازداری و صداقت و همچنین ارائه نتایج به جامعه مورد پژوهش از جمله ملاحظات اخلاقی بود که در این مطالعه رعایت شد.

یافته‌ها

دامنه سنی واحدهای مورد پژوهش از ۳۲ تا ۵۲ سال و میانگین سنی آنها $41/7 \pm 6/7$ سال بود. یافته‌ها نشان داد ۴۱ نفر (۲۱/۰۲٪) از واحدهای مورد پژوهش دارای سطح تحصیلات کاردانی، ۱۰۲ نفر (۵۲/۳۰٪) کارشناسی و ۵۲ نفر (۲۶/۶۶٪) کارشناسی ارشد بودند.

همان طوری که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۵۲/۸٪) استرس شغلی در حد متوسط داشتند. همچنین اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۶۹/۷٪) از سبک مقابله‌ای مسئله مدار در حد متوسط استفاده می‌کردند.

همان طوری که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، میانگین و

جدول ۳- نمره استرس شغلی و سبک مقابله‌ای مسئله مدار در افراد مورد پژوهش

متغیر	میانگین \pm انحراف معیار	کمترین نمره	بیشترین نمره
سبک مقابله‌ای مسئله مدار	۵۹/۱۱ \pm ۲/۹۱	۵۱	۶۷
استرس شغلی	۵۳/۴۶ \pm ۱۶/۷۳	۴۰	۱۱۶
نقش	۷/۸۰ \pm ۲/۰۹	۵	۱۶
ارتباط	۶/۲۴ \pm ۲/۱۴	۴	۱۴
حمایت مدیران و سرپرستان	۷/۲۶ \pm ۲/۹۶	۴	۱۷
حمایت همکار	۵/۸۸ \pm ۲/۲۸	۳	۱۴
کنترل	۹/۰۲ \pm ۳/۵۶	۴	۲۲
تقاضا	۱۲/۶۲ \pm ۴/۲۴	۸	۲۹
تغییرات	۴/۶۱ \pm ۲/۰۰	۱	۱۱

گرفته است که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ و ضریب اسپیرمن براون ۰/۶۵ گزارش شده است. پرسشنامه به شکل لیکرت ۵ قسمتی طراحی شده است که حداقل نمره صفر برای پاسخ به گزینه هرگز و بالاترین نمره (۵) برای پاسخ به گزینه همواره است [۱۳]. بخش سوم پرسشنامه سبک‌های مقابله‌ای اندلر و پارکر^۱ (۱۹۹۰) بود، این ابزار شامل ۴۸ ماده است. پرسشنامه دارای طیف لیکرت ۵ قسمتی است که پاسخ‌ها از هرگز (نمره ۱) تا همیشه (نمره ۵) متغیر است [۱۴]. همچنین پرسشنامه‌های مذکور توسط پژوهشگران به ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد پزشکی تهران داده شد و بعد از اعمال نظرات کارشناسان مذکور روایی آن مورد تأیید قرار گرفت. سپس جهت تأیید پایایی، پرسشنامه‌ها به ۳۰ نفر از بیماران داده شد و که به ترتیب ضریب آلفا کرونباخ برای پرسشنامه استرس شغلی ۰/۹۵ و برای پرسشنامه اندلر و پارکر ۰/۷۶ به دست آمد. بدین ترتیب پایایی ابزارها مورد تأیید قرار گرفت (جدول ۱). در این پژوهش از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد. با توجه به هدف پژوهش از آمار توصیفی جهت توصیف اطلاعات شامل میانگین، میانه، جداول فراوانی و برای تأیید فرضیات از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد. سطح معنی داری $p < 0/05$ در نظر گرفته شد.

کسب اجازه از دانشگاه علوم پزشکی آجا، جلب موافقت از

1. Endler and Parker's Coping Styles Questionnaire

دانشگاه علوم پزشکی ارتش کمتر باشد، از سبک مقابله‌ای مسئله مدار بیشتر استفاده می‌کنند.

همان‌طوری که در جدول ۵ نشان داده شده است، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود (Enter)، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله مدار در واحدهای مورد پژوهش برابر با $MR = 0/712$ و $RS(R2) = 0/507$ بود که در سطح $p = 0/001$ معنادار بود. با توجه به مقدار ضریب تعیین RS، مشخص شد که ۵۱٪ واریانس سبک مقابله‌ای مسئله مدار در واحدهای مورد پژوهش توسط متغیر پیش بین (استرس شغلی) قابل تبیین است. متغیر پیش بین استرس شغلی با ضریب بتای $0/705$ و مقدار $t = 8/30$ و سطح معناداری $p = 0/001$ در سطح $0/05$ معنی‌دار بود. از آنجا که هر چه نمره استرس شغلی فرد بالاتر باشد، از استرس شغلی پایین‌تری برخوردار است؛ لذا این متغیر به‌طور منفی و معنی‌داری در پیش‌بینی کنندگی برای سبک مقابله‌ای مسئله مدار در واحدهای مورد پژوهش نقش مؤثری ایفا می‌کند.

همچنین طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش مرحله‌ای (stepwise) متغیر استرس شغلی در گام اول به عنوان بهترین پیش‌بینی کننده برای استفاده از سبک مقابله‌ای مسئله مدار در واحدهای مورد پژوهش نقش مؤثری ایفا کرده است. در واقع، این اولویت‌بندی نشان از قدرت پیش‌بینی

جدول ۴- بررسی ارتباط بین استرس شغلی و سبک مقابله‌ای مسئله مدار در افراد مورد پژوهش

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
استرس شغلی	0/712**	0/001
نقش	0/578**	0/001
ارتباط	0/649**	0/001
حمایت مدیران و سرپرستان	0/647**	0/001
حمایت همکار	0/500**	0/001
کنترل	0/63**	0/001
تقاضا	0/743**	0/001
تغییر	0/415**	0/001

** معناداری در سطح $p < 0/01$

انحراف معیار نمره سبک مسئله مدار واحدهای مورد پژوهش $59/11 \pm 2/91$ و نمره استرس شغلی آنان $53/46 \pm 16/73$ بود. به‌منظور بررسی توزیع داده‌های به‌دست‌آمده از پژوهش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که سطح معنی‌داری برای سبک مقابله‌ای مسئله مدار $0/42$ و برای استرس شغلی $0/64$ بود. لذا، هر دو متغیر دارای توزیع نرمال بودند.

همان‌طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، رابطه معکوس معناداری بین استرس شغلی و سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار در واحدهای مورد پژوهش ملاحظه شد ($p = 0/001$). لازم به ذکر است که هرچه نمره فرد در پرسشنامه مورد استفاده بالاتر باشد، از استرس شغلی پایین‌تری برخوردار است. لذا، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت هر چه استرس شغلی کارکنان نظامی مبتلا به بیماری سندرم کرونری حاد بستری در بیمارستانهای وابسته به

جدول ۵- ضرایب همبستگی استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله مدار در واحدهای مورد پژوهش با روش الف) ورود (Enter) ب) مرحله‌ای (stepwise)

نسبت F (خطی بودن رگرسیون)				Enter: الف	
ضریب تعیین RS(R2)		نسبت F		احتمال p (برای خطی بودن رگرسیون)	
$R = 0/712$	$R2 = 0/507$	$F = 98/86 **$		$P = 0/001$	
متغیرهای پیش‌بین		B	Beta	T	Sig(p)
ثابت رگرسیونی		52/28	-	25/32**	0/001
استرس شغلی		0/123	0/705	8/30**	0/001
stepwise: ب					
متغیرهای پیش‌بین		B	Beta	T	Sig(p)
استرس شغلی		0/124	0/712	14/09**	0/001
سبک مقابله‌ای مسئله مدار					
گام اول					
		$F = 198/72 **$			
		$p = 0/001$			
		0/507			
		0/712			

** معناداری در سطح $p < 0/01$

کنندگی متغیر استرس شغلی بر استفاده از سبک مقابله‌ای مسئله مدار در کارکنان نظامی مبتلا به بیماری سندرم کرونری حاد است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین استرس شغلی با سبک مقابله‌ای مسئله مدار در بیماران نظامی مبتلا به سندرم حاد کرونری پرداخت. شواهد حکایت از آن دارد که شغل افراد یکی از مهم‌ترین منابع ایجادکننده استرس است [۱۰]. استرس شغلی وقتی رخ می‌دهد که انتظاراتی که از فرد می‌رود بیش از حد توانایی‌هایش باشد. نظامیان به دلیل حساسیت شغلی دارای استرس شغلی بیشتری هستند. استرس‌های شغلی می‌توانند باعث کاهش تولید، غیبت از کار، جابجایی نیرو و تعارض‌های کاری گردند. نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که اکثریت واحدهای مورد پژوهش از سبک مقابله‌ای مسئله مدار در حد متوسط استفاده می‌کردند. در این راستا، مطالعات مشابهی در سایر متون گزارش شده است. به‌طور مثال، در یک مطالعه مشخص شد که افراد مبتلا به بیماری‌های قلبی بیشتر از سبک مسئله مدار استفاده می‌کنند [۱۵]. شواهد حکایت از آن دارد که محیط شغلی و استرس‌های شغلی می‌توانند باعث ایجاد یا تسریع روند بیماری‌های روانی در کارکنان شوند. همچنین، مطالعات نشان داده‌اند که بین این نوع تنش‌ها و بروز بیماری‌های قلبی-عروقی رابطه وجود دارد [۱۶]. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که نوع و شدت واکنش افراد در مقابل استرس‌ها همیشه رابطه مستقیمی با شدت عوامل استرس‌زا ندارد، بلکه در درجه اول با چگونگی درک و برداشت آنان از رویداد و با میزان احساس خطر و تهدیدکنندگی آن ارتباط دارد. یک استرس مشخص ممکن است در افراد مختلف اثرات و پیامدهای متفاوتی ایجاد کند. برداشت افراد از رویداد بالقوه استرس‌زا به ویژگی‌های شخصیتی، شرایط زندگی، امکانات یا منابع موجود فرد و تجربیات زندگی بستگی دارد [۱۷]. یافته‌ها حکایت از وجود ارتباطی معکوس بین سبک مقابله‌ای مسئله مدار با

استرس شغلی داشت. در این راستا، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که به کار گرفتن سبک‌های مقابله‌ای مؤثر نقش مهمی در کاهش استرس افراد دارد [۱۰]. پاسخ‌هایی که افراد به استرس می‌دهند متأثر از چگونگی ارزیابی آنها از شرایط استرس‌زا است. هر چه نتیجه کار در افراد از اهمیت بیشتری برخوردار باشد، استرس ایجاد شده در فرد بیشتر می‌گردد [۱۸]. مطالعات نشان داده‌اند که بین استرس شغلی و عملکرد شغلی رابطه منفی وجود دارد؛ یعنی با افزایش استرس شغلی، عملکرد شغلی کارکنان کاهش می‌یابد [۱۹].

در سال‌های اخیر منابع استرس و سبک‌های مقابله با آن بسیار مورد توجه و بررسی قرار گرفته و نشان داده شده که به کار گرفتن سبک‌های مقابله‌ای مؤثر نقش مهمی در کاهش استرس دارد. به‌طور مثال، در مطالعه‌ای که توسط اکبری و همکاران صورت گرفت مشخص شد که افزایش میزان استفاده از سبک مسئله مدار با کاهش بیماری‌های قلبی عروقی کرونر همراه است [۲۰]. سبک‌های مقابله‌ای که افراد به کار می‌گیرند، بر سلامت آنها مؤثر است. مطالعات حکایت از آن دارند که سبک مقابله‌ای مؤثر مسئله مدار آثار منفی استرس را کاهش می‌دهد، در حالی که سبک‌های مقابله‌ای غیر مؤثر آثار منفی ناشی از استرس را افزایش می‌دهند [۲۱]. استفاده از سبک‌های مقابله‌ای مسئله مدار فرد را هدفمند می‌کند و معمولاً زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که عامل استرس‌زا به‌عنوان یک عامل قابل کنترل و مهارشدنی قابل درک باشد [۱۷]. پژوهش‌هایی که روی بیماران قلبی انجام شده است، مشخص کردند این بیماران بیشتر از سبک‌های مقابله‌ای مسئله مدار و حمایت جویانه بهره می‌برند [۱۷]. لذا، با توجه به نتایج پژوهش حاضر و در راستای مطالعات قبلی پیشنهاد می‌شود برای کنترل اثرات استرس شغلی در محیط‌های کاری بر آموزش مدیریت استرس تمرکز شود. آموزش راهکارهای مقابله‌ای مؤثر از جمله سبک مسئله مدار از جمله مواردی است که می‌تواند در این زمینه مثر ثمر باشد.

این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه بود که می‌توان به

بیشتر و سایر راهکارهای مقابله‌ای پیشنهاد می‌گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه دانشجوی کارشناسی ارشد رشته پرستاری آموزش داخلی جراحی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران است. پژوهشگران مراتب تقدیر و تشکر خود را از مدیریت محترم و کارکنان پرستاری بیمارستان فوق تخصصی ۵۰۲ نزاچا که ما را در جمع آوری اطلاعات این پژوهش یاری نمودند اعلام می‌دارند. همچنین از کلیه بیماران شرکت کننده در این پژوهش قدردانی می‌گردد.

حضور پژوهشگر در کنار بیماران و ارائه پرسشنامه اشاره نمود. این امر ممکن است بر نوع پاسخ‌ها مؤثر باشد که تلاش شد با ارائه توضیحات کامل قبل از پاسخ‌گویی این متغیر کنترل گردد. همچنین، وضعیت جسمی و روانی واحدهای مورد پژوهش ممکن است بر نحوه پاسخ‌گویی تأثیر داشته باشد که تلاش شد در زمان ثبات شرایط بیمار پرسشنامه‌ها تکمیل گردد.

در پایان پیشنهاد می‌گردد برای کاهش استرس شغلی و افزایش بهره‌وری، دوره‌های آموزشی جهت آشنایی بیشتر کارکنان نظامی با سبک‌های مقابله‌ای مؤثر برگزار گردد. همچنین، انجام مطالعات مشابه در سایر جوامع با حجم نمونه

References

1. Abedi H, Bik Mohammadi S, Abdeyazdan G, Nazari H. A survey on the the lifestyle of the heart disease patients after discharge from hospital in urmia seyeyed alshohada in 1391. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2014;11(12):944-954. [Persian]
2. Zhao Z, Winget M. Economic burden of illness of acute coronary syndromes: medical and productivity costs. *BMC Health Services Research*. 2011;11(35):1-9.
3. Sharifnia H, Haghdoost AA, Nazari R, Bahrami N, Soleimani MA, Pormand K. Relationship of risk factors and ST segment changes with symptoms of acute coronary syndrome. *Koomesh*. 2013;15(1):46-53. [Persian]
4. Naghii M-R, Almadadi M. Effect of Regular Physical Activity as a Basic Component of Lifestyle Modification on Reducing Major Cardiovascular Risk Factors. *Journal of Knowledge & Health*. 2011;6(1):27-35. [Persian]
5. Aminian Z, Mohammadzadeh S, Eslami Vaghar M, Fesharaki M. Effectiveness of teaching ways to deal with stress on quality of life in patients with acute coronary syndrome admitted to hospitals of Tehran University of Medical Sciences in 2013. *Medical Sciences Journal*. 2014;24(3):168-174. [Persian]
6. Majidi SA, Moghadam Nia MT, Sharifi M. Comparison of Signs and Symptoms Associated with Acute Coronary Syndrome in Male and Female Patients. *Journal of Guilan University of Medical Sciences*. 2012;20(80):60-66. [Persian]
7. Niknamy M, Dehghani F, Buraki S, Kazemnejad Leili E, Soleimani R. Coping strategies among students of Guilan University of Medical Sciences. *Holistic Nursing and Midwifery Journal*. 2015;24(4):62-68. [Persian]
8. Azad Marzabadi E, Gholami Fesharaki M. The relationship between geographical areas, personality, socio-economical status and demographical factors with job stress. *Journal of Behavioral Sciences*. 2011;5(2):15-16. [Persian]
9. Refahi SAA, Shamsi A, Ebadi A, Saeid Y, Moradi A. Comparison of military and civilian life style of people with hypertension. *Journal of Health Promotion Management*. 2012;1(4):43-50. [Persian]
10. Azadi MM, Akbari Balootbangan A, Vaezfar SS, Rahimi M. The Role of Coping styles and Self-efficacy in Nurses Job Stress in Hospital. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2014;2(2):22-32. [Persian]
11. Penley JA, Tomaka J. Associations among the Big Five, emotional responses, and coping with acute stress. *Personality and Individual Differences*. 2002;32(7):1215-1228.
12. Arefi M, Rahimi R, Golmohammadian M. Review and Compare Personality Traits and Coping Styles Men and Women with and without Heart Disease Outpatient. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*. 2016;23(1):122-132. [Persian]
13. Azad M, E, Gholami Fesharaki M. Reliability and validity assessment for the HSE job stress questionnaire. *Journal of Behavioral Sciences*. 2011;4(4):291-297. [Persian]
14. Endler NS, Parker JDA. *Coping inventory for stressful situations (CISS) : manual*. 2nd ed. Toronto: Multi-Health Systems; 1990.
15. Salek Hadadi N, Badri R. A study the effects of life skills instruction on coping strategies. *Journal of Instruction and Evaluation*. 2013;6(21):79-94. [Persian]
16. Torshizi M, Saadatjoo A. Job stress in the staff of a tire factory. *Journal of Birjand University of Medical Sciences*. 2012;19(2):200-207. [Persian]
17. Jafari M, Makarem A, Dalvandi A, Azimiyan M, Hoseini MA. Coping styles of stroke survivors based on patients' demographic features. *Journal of Kerman University of Medical Sciences*. 2012;19(5):451-461. [Persian]
18. Boyd MM. *Psychiatric nursing: contemporary practice*. 5th ed: Lippincott Williams & Wilkins; 2014.
19. Dyanat Nasab M, Javidi H, Bagholi H. The meditation role of job stress in the relationship between psychological capital and personnels performance of Gachsaran oil and gas company operating in Dashtgaz. *Journal of Psychological Models and Methods*. 2014;4(15):75-89. [Persian]
20. Akbari M, Mahmood Aliloo M, Aslanabadi N. Relationship between Stress and Coping Styles with Coronary Heart Disease: Role of Gender Factor. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2010;15(4):368-376. [Persian]
21. Karekla M, Panayiotou G. Coping and experiential avoidance: unique or overlapping constructs? *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*. 2011;42(2):163-170.

Investigation of the relationship between occupational stress and problem-oriented coping style among military personnel with acute coronary syndrome

Farsi Z¹, *Nazari S², Jafarkhani M³, Safavi M⁴

Abstract

Background: Annually, coronary artery disease leads to death of many people around the world and has a direct relationship with patients' job stress. It seems that using appropriate coping styles can reduce stress in stressful occupations such as military staff. The aim of this study was to investigate the relationship between occupational stress and problem-oriented coping style in military staff with acute coronary syndrome.

Materials and methods: In a descriptive – correlational study performed in a military heart hospital between 2015 and 2016, 195 military personnel with acute coronary syndrome were recruited with simple random sampling method. The job stress questionnaire and coping styles questionnaire (by Endler and Parker) were used to collect data. SPSS software (version 16) and statistical tests including Kolmogorov-Smirnov, Pearson's correlation, and linear regression tests were used to analyze data. A p value less than 0.05 was considered significant.

Results: The results showed that 52.8% of the subjects had moderate job stress. Pearson's correlation test showed a significant inverse relationship between job stress and problem-oriented coping style ($r=-0.712$, $p=0.001$).

Conclusion: The use of problem-oriented coping style is associated with job stress reduction. Therefore, it is recommended that effective coping styles can be included in training programs of military staff to deal with stressful situations.

Keywords: Psychological Stress, Coping Skills, Acute Coronary Syndrome, Military Personnel

1. Associate professor, Faculty of Nursing, AJA University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2. MSc in nursing, NEZAJA 580 Hospital, Dezful, Iran
(*Corresponding author)
Saeed.Nazari93@yahoo.com

3. MSc in clinical psychology, NEZAJA 580 Hospital, Dezful, Iran

4. Assistant professor, Department of Nursing and Midwifery, Islamic Azad University Tehran Medical Branch, Tehran, Iran